

De jeugdzorg failliet?

Samen met het wijkteam ben ik op zoek naar een plek voor een cliënt. Thuiswonen gaat helaas niet meer, ook al willen ouders en cliënt anders. Gelukkig hebben we nauw contact met de betrokken hulpverleners, dus er is goede hoop op het redelijk vlot vinden van een geschikte woonplek. Helaas, de ene na de andere afwijzing van beoogde plekken stroomt binnen. De redenen van afwijzing zijn divers: de problematiek is te zwaar, te licht, ver uit de regio, lange wachtlijsten, etc. Ondanks alles houden ouders en cliënt de moed erin en vertrouwen ze erop dat we samen iets passends kunnen bedenken. Maar wat nog? En is de jeugdzorg eigenlijk niet gewoon failliet?

Lange wachtlijsten, te weinig plekken, steeds wisselende behandelaren en (bijna) omvallende instellingen. Ik denk dat mijn verhaal momenteel herkenbaar is voor veel mensen in het GGZ-veld. Op LinkedIn zie ik ze in elk geval regelmatig voorbij komen, zowel in het jeugdzorgwerk als de (hoog)specialistische GGZ.

De problemen zijn inmiddels zo prangend dat ze in 2019 zelfs tot de eerste staking ooit door jeugdzorgmedewerkers leidden. Opvallend, omdat

De beloften rondom de decentralisatie worden niet gerealiseerd

hulpverleners doorgaans mensen zijn die zich wegcijferen voor hun cliënt, hard werken, en vaak klaarstaan voor hun cliënten en collega's. Staken is dus niet iets wat deze mensen graag doen, want je had in die tijd ook een heleboel cliënten kunnen zien en spreken. Maar de nood is hoog voor de jeugdzorgmedewerker.

De conclusie is duidelijk: de in 2015 gedane beloften, toen de jeugdzorg overging naar de gemeenten, worden niet gerealiseerd. De decentralisatie had moeten voorkomen dat ouders en jeugdigen verdwalen in het systeem, had moeten zorgen voor meer doelmatigheid en meer mogelijkheden voor integrale zorg bij meervoudige problematiek. Dit alles zou mogelijk gemaakt moeten worden door meer oog voor preventie en eigen verantwoordelijkheid c.q. mogelijkheden van het gezin, de-medicalisatie en normalisering, eerder de juiste hulp op maat, integrale hulp volgens het één-gezin-één-plan en tot slot minder regeldruk bij professionals zodat er meer ruimte komt voor de juiste hulp. Prachtig plan op papier, toch?

Helaas bleek de praktijk weerbarstiger en was er minder sprake van ontschotting dan gehoopt. Bovendien ging de decentralisatie gepaard met bezuinigingen (450 miljoen euro) waardoor de sector nog sterker onder druk kwam te staan. Uit onderzoek van Significant (2019) blijkt dat gemeenten 20 tot 40 procent tekorten hebben op de jeugdzorg! Gelukkig signaleert zowel het Rijk als de Vereniging van Nederlandse Gemeente dat het anders moet. Er wordt druk gemonitord en onderzoek gedaan, wat leidt tot extra geld en

In zicht

schrapsessies voor minder regeldruk. Maar er wordt ook onderkend dat er meer nodig is dan geld. De hervorming vraagt namelijk ook om een betere organisatie. Dat vertaalt zich nu in plannen voor het (boven)regionaal organiseren van complexe zorg, betere tarieven voor zorg, meer eenheid in de toegang en een langetermijnaanpak van het hoge personeelsverloop in de sector.

Dat klinkt natuurlijk mooi, maar hoe dan? Ook dit kost weer de nodige tijd, tijd die de sector eigenlijk niet heeft door het hoge tempo waarin instellingen in de (financiële) problemen komen, wat de kans vergroot dat we kwetsbare jongeren op straat moeten zetten.

Elke verandering vraagt een dosis (cognitieve) flexibiliteit van professionals. En neem van mij aan: ze willen het best anders. Ze willen echt wel meer samenwerken met ketenpartners, zich bijscholen of de wachtlijst wegwerken. Maar ook zij zitten vast in de huidige systemen en kampen met een hoge werkdruk. Nog los van het feit dat er voor veel cliënten domweg geen plekken zijn. Meer plekken betekent namelijk ook meer personeel. Personeel dat goed gekwalificeerd, toegerust en geborgd wordt binnen een organisatie, anders houden ook zij het niet vol. En wat is daarvoor nodig? Voldoende bekostiging.

Ik blijf het kritisch volgen en hoop dat we op korte termijn kleine stapjes in de juiste richting gaan zetten. Dat we zo onze meest kwetsbare jeugd en gezinnen de hulp kunnen gaan bieden die ze nodig hebben. Hoe eerder we behandelen, hoe

beter de uitkomsten zijn voor de langere termijn. Dat betekent uiteindelijk dat deze groep op latere leeftijd minder een beroep hoeft te doen op de volwassenen-GGZ. En laat dat nu juist leiden tot een vermindering van de zorgkosten!

Hoe het met mijn cliënt afgelopen is? Na 4 maanden intensief zoeken hebben we toch een geschikte woon- en behandelplek kunnen vinden. Door de nauwe lijntjes die we hadden met betrokken partijen kon de verhuizing snel plaatsvinden. Hoe mooi om de samenwerking tussen hulpverleners dan te zien. Want allemaal voelen we hoe ingewikkeld het is voor ouder en kind wanneer thuiswonen geen optie meer is.

Geraadpleegde literatuur kunt u vinden op:
www.tijdschriftvoororthopedagogiek.nl

Moniek Coorn
is als klinisch psycholoog werkzaam bij Jeugd GGz, onderdeel van de Dimence groep. Zij zal vanaf nu haar gedachtenspingsels delen in de rubriek In Zicht.